

Lausunto Ylä-Savon pääomarahaston osakassopimuksen ja hallinnointisopimuksen päivittämisestä

Kunnanhallitus 26.01.2026 § 21
475/00.04.00/2025

Valmistelija

kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen, 040 488 3011, henri.ruotsalainen@lapinlahti.fi

Ylä-Savon pääomarahasto on perustettu vuonna 2002 ja osakassopimuksen mukaan se harjoittaa pääomasijoitustoimintaa tekemällä oman ja vieraan pääoman ehtoisia sijoituksia Ylä-Savon alueella sijaitseviin listaamattomiin pieniin ja keskisuuriin teollista toimintaa harjoittaviin tai teollisuudelle palveluja tuottaviin yrityksiin tai toimialueen kannalta merkittäviin matkailu- ja elintarviketuotantoa harjoittaviin yrityksiin tai niille palveluja tuottaviin yrityksiin niiden perustamiseksi, kasvattamiseksi, kehittämiseksi tai Ylä-Savoon sijoittumiseksi. Ylä-Savon pääomarahasto on ollut tärkeä alueellinen väline elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tukemisessa jo lähes 25 vuoden ajan. Rahaston kautta on kyetty mahdollistamaan useita yritysten kehittämishankkeita ja toiminnan laajennuksia, joilla on ollut todellista vaikutusta työpaikkoihin ja verotuloihin Ylä-Savon kunnissa

Yhtiöllä on osakeyhtiölain mukainen hallitus, joka tekee pääomasijoitustoimintaan liittyvät päätökset. Hallinnointia hoitaa erillisellä sopimuksella hallinnointiyhtiö Canelco Capital Oy. Hallinnointiyhtiö vastaa kaikista rahaston talouteen ja hallinnointiin liittyvistä tehtävistä samoin kuin sijoituskohteiden etsinnästä, analysoinnista ja sijoitusesitysten laatimisesta. Rahasto pyrkii sijoitustoiminnallaan vaikuttamaan myönteisesti Ylä-Savon työllisyyden turvaamiseen ja uusien työpaikkojen luomiseen.

Rahasto on toiminut pitkään vakaasti, ja se on täyttänyt perustamishetkellään asetetut tavoitteet: alueellisen kehittämisen, kasvun tukemisen ja riskirahoituksen tarjoamisen sellaisissa tilanteissa, joissa markkinaehtoinen rahoitus on ollut niukkaa. Kunnat ovat sijoittaneet rahastoon merkittävän panoksen veronmaksajien rahaa ja pitäneet myös toiminnan tuotot yhtiössä, osinkoja ei ole nostettu hyvinäkään vuosina, vaikka osakassopimus antaa siihenkin mahdollisuuden. Tämä on osoitus pitkäjänteisestä sitoutumisesta toimintaan.

Rahaston lähes 25 vuotiseen taipaleen varrelle on mahtunut onnistumisia ja epäonnistumisia. Alkuvaiheessa toiminnan suuntaviivoja päivitettiin aktiivisesti ja pyrittiin löytämään oikea sijoitusstrategia. 2010-luvulla se näyttikin tuottavan tulosta ja rahaston tulos pysyi positiivisena. 2020-luvulla suunta on kuitenkin kääntynyt ja vuosien mittaan kertyneet voittovarot on menetetty. Rahaston pääoma on palautunut lähtötasolleen n. 3,0 M€:n. Rahan arvon kehitys huomioiden rahaston toimintakyky on siis heikentynyt merkittävästi, koska inflaatiokorjattuna pääoma pitäisi olla nykyrahassa 4,5 M€ saman investointikyvyn saavuttamiseksi. Kun samaan aikaan erityisesti Itä-Suomessa pankkirahoituksen saatavuus on heikentynyt tämä kuntien yhteinen instrumentti on saatava tehokkaampaan käyttöön uudistamalla ja lisäpääomittamalla rahastoa.

lisalmen kaupungin näkemyksen mukaan rahaston toimintaa täytyy tehostaa ja näkyvyyttä lisätä merkittävästi. Viestintää alueella tulee tehdä aktiivisesti ja yritysvierailuja potentiaalisissa sijoituskohteissa on oltava runsaasti enemmän. Hallituksen ja kuntien yrityspalveluita hoitavan henkilöstön tulee olla ajan tasalla alueella tehtävästä kenttätöystä nykyistä paremmin. Rahaston osakassopimusta on viimeksi muutettu vuonna 2011, ja hallinnointisopimusta viimeksi vuonna 2016. Tämä tarkoittaa, että sekä toimintaympäristö että rahoitusmarkkinat ovat muuttuneet merkittävästi sen jälkeen. Yritysten rahoitustarpeet, kuntien taloudellinen liikkumavara ja EU:n rahoitusinstrumentit ovat aivan toisenlaiset kuin vielä kymmenen vuotta sitten. Etenkin juuri tällä hetkellä Itä-Suomessa rahoitustilanne on erittäin haastava ja yrityksiltä tulee säännöllisesti viestejä tilanteen hankaluudesta.

Rahaston hallinnointisopimusta ei ole kilpailutettu kertaakaan sen toiminnan aikana. Vaikka yhteistyö nykyisen hallinnoijan kanssa on varmasti sujunut hyvin ja luottamuksellisesti, on julkisten varojen käytön näkökulmasta välttämätöntä, että hallinnointi kilpailutetaan säännöllisesti sijoitustoiminnan syklien sallimissa raameissa ja samalla arvioidaan eri vaihtoehtojen tuomia hyötyjä ja haittoja. Kilpailutus ja toiminnan jatkuva arviointi ovat tärkeä osa hyvää hallintoa, läpinäkyvyyttä ja vastuullista varainhoitoa. Se on tapa varmistaa, että rahaston hallinto saa parhaat mahdolliset palvelut sijoitustoimintansa kehittämiseen ja ylläpitämiseen markkinaehtoisesti ja että kustannusrakenne pysyy vertailukelpoisena. Kilpailutus vahvistaa rahaston uskottavuutta ja avoimuutta, ja se on myös linjassa kuntien hankintalain ja hyvän hallinnon periaatteiden kanssa.

Omistajien kannalta on ongelmallista, että tiedonsaantia rahaston toiminnasta rajoitetaan merkittävästi esimerkiksi sijoituskohteiden osalta. Rahaston tulisi olla työväline alueen elinvoiman kehittämiseen yhteistyössä kuntien elinvoimapalveluiden kanssa. Riittämätön viestintä puolin ja toisin vaikeuttaa tämän tavoitteen toteutumista. Viestintää voidaan kehittää jo nykyisessäkin rakenteessa yhteisesti sopimalla luottamuksellisen tiedon jakamisesta tarvittaville tahoille tai vaihtoehtoisesti erillisen sijoitusneuvoston kautta, jossa on omistajien edustus.

Tämän työn yhteydessä on myös mahdollisuus selkeyttää rahaston strategiaa ja tavoitteita sekä linjata, millaista roolia rahasto haluaa tulevaisuudessa ottaa. Avoimuus, markkinalähtöiset toimintamallit ja säännöllinen toiminnan itsearviointi ovat paras tae sille, että rahasto voi toimia tehokkaasti myös seuraavat 25 vuotta.

Lisalmen kaupunki esittää Ylä-Savon pääomarahaston omistajakunnille, että käynnistetään yhteinen prosessi rahaston osakassopimuksen ja hallinnointisopimuksen päivittämisestä vuoden 2026 kuluessa. Samalla esitetään rahaston pääomittamisesta 1,5 M€:lla kuntien omistusosuuksien mukaisesti ja kilpailutetaan päivitetyn rahaston hallinnoija avoimesti ja markkinalähtöisesti. Rahaston markkinointiin ja näkyvyyteen Ylä-Savon yrityskentässä tulee laittaa lisäpanostuksia tiukassa rahoitusmarkkinatilanteessa alueen työllisyyden ja yrittäjyyden vahvistamiseksi.

Ylä-Savon Pääomarahasto Oy:n omistus	Osuus %	€
lisalmen kaupunki	40,48 %	1 175 900
Kiuruveden kaupunki	17,83 %	518 000
Lapinlahden kunta	19,41 %	563 800
Pielaveden kunta	4,63 %	134 500
Sonkajärven kunta	10,01 %	290 900
Vieremän kunta	7,64 %	222 000
Yhteensä	100 %	2 905 100

Lapinlahden kunnan osalta 1,5 M€ pääomittaminen tarkoittaisi 291 150 euron sijoitusta. Kuntien vastaukset pyydetään 31.1.2026 mennessä.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Lapinlahden kunnanhallitus päättää

vastauksenaan todeta, että mikäli kaikki omistajakunnat ovat halukkaita pääomittamiseen lisalmen kaupungin esittämällä tavalla, Lapinlahden kunnanhallitus ei pääomitusta vastusta ja on valmis esittämään valtuustolle kunnan osallistumista kunnan omistuksen suhteessa (19,41% = noin 291 150 €).

Lisäksi keskustelut osakassopimuksen ja hallinnointisopimuksen mahdollisesta muuttamisesta tulee käydä yhtiön hallinnossa ja omistajakokouksissa tai yhtiökokouksissa. Operatiiviset asiat kuuluvat yhtiön johdolle ja hallinnolle. On hyvä pohtia hallinnoinnin kilpailuttamisesta mahdollisesti saatavia hyötyjä suhteessa niihin haittoihin, joita parhaillaan rahaston asiakkaana tai selvitysvaiheessa oleville yrityksille toimitusjohtajan sekä hallinnointiyhtiön vaihdosta mahdollisesti koituksi esimerkiksi prosessien viivästymisen muodossa.

Lisäksi avoimuuteen ja tiedonkulkuun sekä näkyvyyteen liittyviä haasteita voidaan poistaa myös toimintaa kehittämällä sekä raportointitavoista sopimalla nykyisten sopimusten puitteissa.

Päätös

Lapinlahden kunnanhallitus päätti

vastauksenaan todeta, että mikäli kaikki omistajakunnat ovat halukkaita pääomittamiseen lisälmen kaupungin esittämällä tavalla, Lapinlahden kunnanhallitus ei pääomitusta vastusta ja on valmis esittämään valtuustolle kunnan osallistumista kunnan omistuksen suhteessa (19,41% = noin 291 150 €).

Lisäksi keskustelut osakassopimuksen ja hallinnointisopimuksen mahdollisesta muuttamisesta tulee käydä yhtiön hallinnossa ja omistajakokouksissa tai yhtiökokouksissa. On hyvä pohtia hallinnoinnin kilpailuttamisesta mahdollisesti saatavia hyötyjä suhteessa niihin haittoihin, joita parhaillaan rahaston asiakkaana tai selvitysvaiheessa oleville yrityksille toimitusjohtajan sekä hallinnointiyhtiön vaihdosta mahdollisesti koituisi esimerkiksi prosessien viivästymisen muodossa. Lisäksi avoimuuteen ja tiedonkulkuun sekä näkyvyyteen liittyviä haasteita voidaan poistaa myös toimintaa kehittämällä sekä raportointitavoista sopimalla nykyisten sopimusten puitteissa.

Pöytäkirjamerkintä: Kunnanhallituksen puheenjohtaja poistui kokouksesta esteellisenä (Ylä-Savon pääomarahaston hallituksen jäsen) asian käsittely ja päätöksenteon ajaksi. Puheenjohtajana tämän pykälän aikana toimi varapuheenjohtaja Terttu Ruotsalainen ja pöytäkirjantarkastajan Jenni Rönkkö.